

Nr 3.

Av herr **Liljedahl**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av anställning på fast stat åt viss vid arméns verkstäder eller eljest vid armén anställd civil personal.

Vid arméns olika intendenturverkstäder finnes en del såväl i fred som krig erforderliga befattningar, vilka icke äro upptagna å fast stat utan upprätthållas genom lejd civil personal, anskaffad med eller utan kontrakt. Denna personal utgöres dels av en *ständig del*, som alltid behöves för arméns räkning, dels av en *tillfällig del*, som växlar allt efter arbetets mängd och antalet disponibla yrkeskunniga bland de icke vapenföra värnpliktige. Såväl statens intresse som hänsynen till dess arbetares bästa synes mig kräva, att personal av den förra kategorien uppföres å fast stat i likhet med de hantverkare, vilka finnas vid regementena samt vid trängens och artilleriets tygverkstäder.

Vid våra regementen finnas intendenturverkstäder, som lyda under truppförbandets chef med regementsintendenten som föredragande och förrådsförvaltaren som gemensam verkstadsföreståndare. Verkstäderna omfatta en skomakeri- och en skrädderiverkstad, varjämte i mån av behov anordnas en sadelmakeri-, snickeri-, målar- och smides- m. fl. verkstäder, beroende dessa sistnämndas tillsättande delvis även på tillgången å yrkeskunnigt icke vapenfört manskap.

Vid ett regementes verkstäder anställas två förmän, officiellt benämnda »tillskärare», en för skomakeri- och en för skrädderiarbeten, jämte civila arbetare i den utsträckning, som erfordras. Dessa förmän, som lyda direkt under förrådsförvaltaren, äro alltid behöfliga året om i fred som krig. De böra då uppföras å fast stat, så att de ständigt stå till förfogande för regementets räkning. Är deras uppgift viktig redan i fred, då ett regementes hela reparabla munderingsutrustning passerar genom deras händer, så gäller detta även vid mobilisering, då regementsverkstäderna måste betydligt utvidgas. Vid 1914—1916 års krigstjänstgöring, då nya årsklasser ständigt avlöst varandra och måst skyndsamt utrustas, ha tillskärarna haft ett synnerligen maktpåliggande arbete.

Den enda invändning, som kan tänkas mot uppförande på fast stat av ovannämnda personal, torde vara den, att en dylik anordning skulle be-

röva de militära myndigheterna möjlighet att, därest exempelvis en tillskärare visade sig olämplig för sin befattning, skilja honom från densamma. Den invändningen kan ju dock göras mot alla arméns fasta stater. Med införande av konstitutorial, innan fullmakt erhålles, för exempelvis fem år skulle en god garanti vinnas för erhållande av dugliga och skötsamma personer å dessa viktiga poster.

Statssynpunkten, som bör vara den dominerande, talar sålunda för att truppförbandens tillskärare uppföras å fast stat. Ser man frågan ur deras egen synpunkt, så kräver billigheten liksom även statsintresset, att den personal, som ständigt behövs i arméns tjänst, får sin ålderdom tryggad genom pension.

Då all orättvis lagstiftning bör undvikas, kvarstår intet skäl, varför ovannämnda personal, i motsats till den å fast stat uppförda, aldrig skall få sin existens tryggad. Ett flertal tillskärare ha nu innehaft sina befattningar i 10—20 år. Avlöningen är ganska olika vid olika regementen, medan arbete och ansvar äro desamma.

Bland den personal det här är fråga om finnes ju ingen, som har tillfälligt arbete vid armén utan alla behövas ständigt i försvarets tjänst. Det finns överallt inom tillskärarekåren en livlig önskan att få existensfrågan löst och en tydlig oro för den snart inbrytande ålderdomen. Så har senast den 5 december 1915 i Hässleholm avhållits ett möte av I. arméfördelningens tillskärare, varvid enhälligt beslöts att hos arméförvaltningens intendenturdepartement anhålla om en kungl. propositions framläggande för riksdagen.

Ett uttalande av riksdagen med begäran om utredning i ämnet skulle påskynda dess lösning, varvid givetvis även bör prövas, huruvida ej en del befattningar vid arméns centrala intendenturförrådsverkstäder samt vid truppförbanden anställda maskinister jämväl böra uppföras å fast stat.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i sådant syfte, att den vid arméns verkstäder eller annorstädes vid armén anställda civila personal, som ständigt behöves i fred som krig, blir uppförd på fast stat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1916.

Ernst Liljedahl.